

Edebiyatçının baktığı yer

Gençliği yazmak ve gençliğe yazmak. Bunlar ne kadar aynı, ne kadar farklı birbirinden? Ne kadar iç içe, ne kadar da alakasız bazen. Belirtili nesne ve dolaylı tümleş arasındaki fark değil sadece. Genç ve edebiyat bir araya geldiğinde söze dökülenler, başlı başına bir konu, çünkü "Edebiyatın çocuğu, genci olur mu olmaz mı" sorusu hâlâ bir sorun olmaya devam ediyor bugün. Hatta şu an. Bazı çevrelerde ise her an. Etsin. Etsin ki tartışalım, konuşalım. Yeter ki söz olsun, söz konusu olsun; kulak arkası, dilaltı edilen o sessiz ve uslu ön kabullerden birine dönüşmesin yine.

Edebiyatın içerik olarak alamayacağı, anlatamayacağı; kurgusu ve vurgusuyla kendine mal edemeyeceği bir konu, tema, düşünce ya da olgu var mıdır sorusuna "cevap" verebilecek kişi olarak göremem kendimi henüz, ama çoğunlukla "yoktur" dendiğini duydum. Öyle olduğuna da inandım. Hâlâ da inanıyorum deneyimim, hislerim, görgüm yettiğince. Gel gör ki gençlik de, genç de, gence dair ne varsa edebiyatın konusu olabilirken ve oluyorken; iş "genç" ve "edebiyat"ı bir araya getiren tamlamalara geldiğinde yükseliyor hâlâ bazı şüphe nidaları, "acaba"lı kaşlar biçimleniyor kimi gözlerin üzerinde.

ON BEŞ YILIN BİRİKİMİ

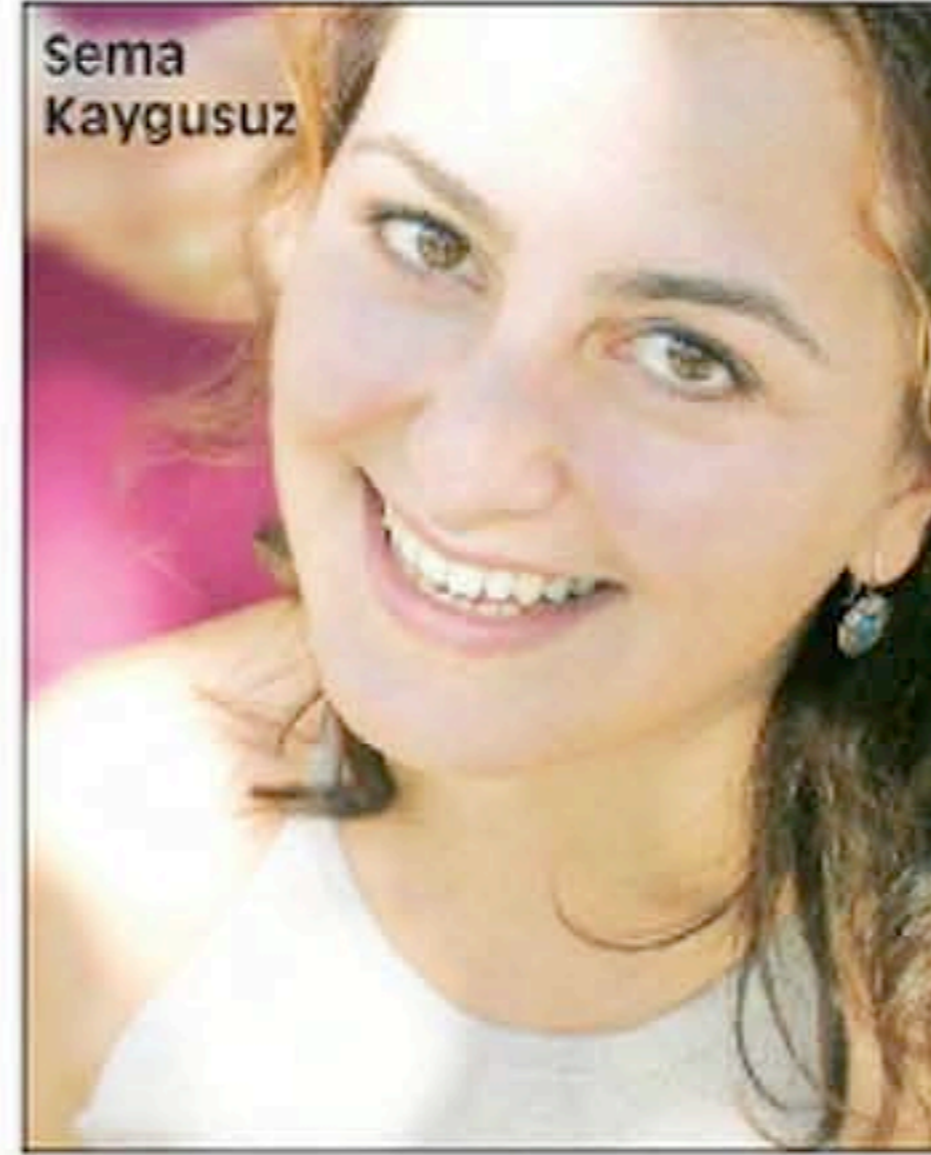
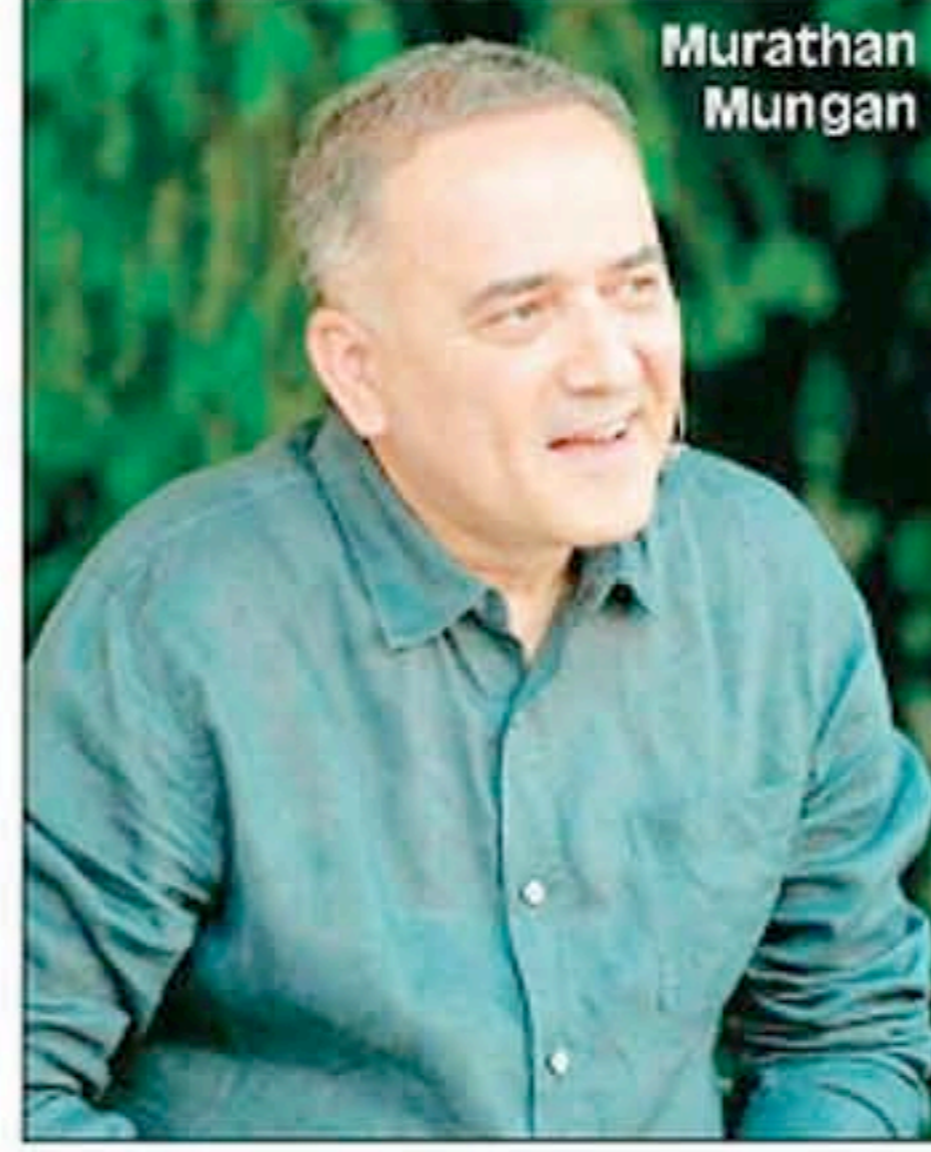
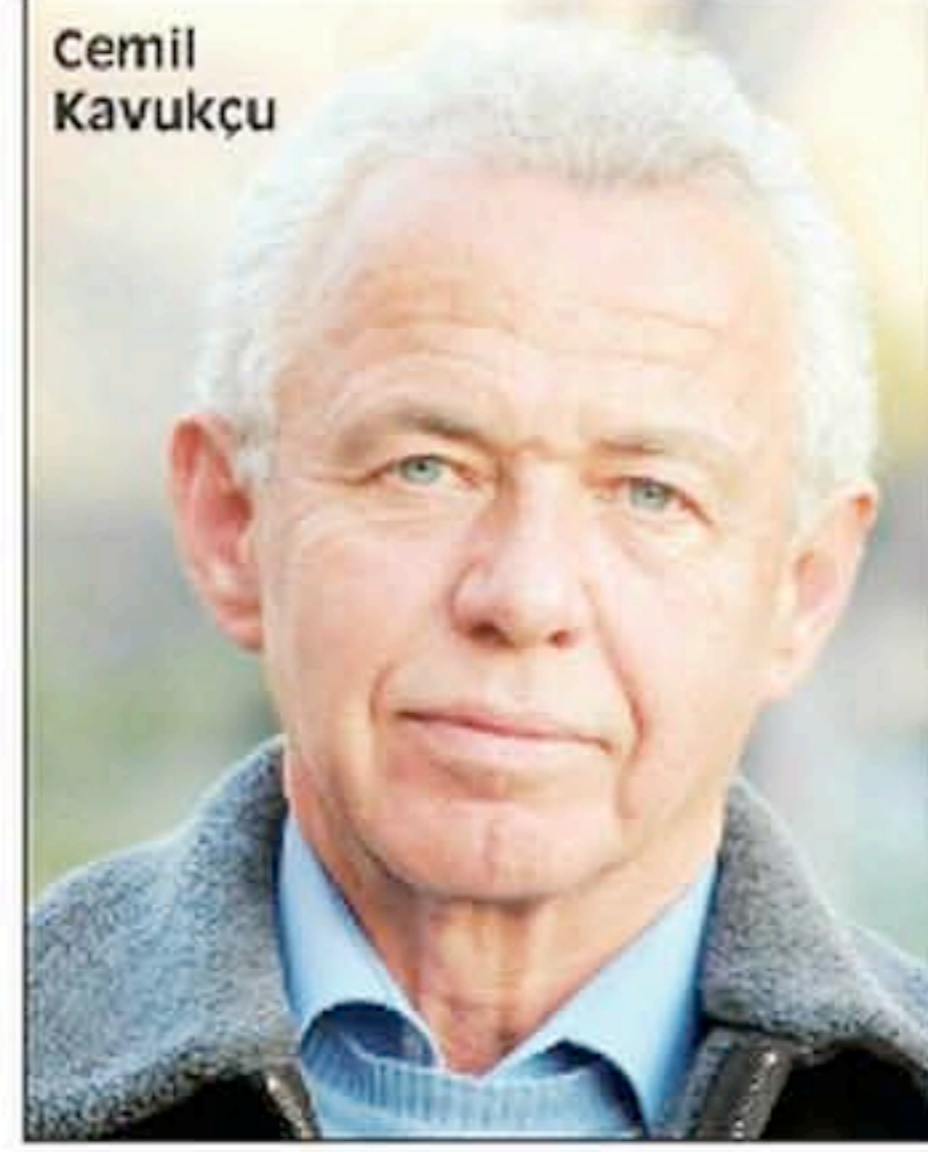
Gence dair –ya da özellikle ona yönelik– bir edebiyattan söz edildiğinde, Türkiye dışında üretilenler üzerine kısa bir tarih yazacak duruma geldi dünya. Bir tür, bir akım, bir bakış açısı, hatta akademiye bir araştırma alanı doğdu, büyüdü de gelişiyor, çeşitleniyor kendi içinde. Çünkü edebiyatın bakabileceği her yerden yalnızca biri olan genç ve gençlik, edebiyatçı tarafından da bilindi, umursandı oralarda; sevildi ve kollandı yıllarca. Peki ya buralarda? Bizim civarda durum nedir? Cevabı uzun, çeşitli, inişli çıkışlı ama içinden/dışından görebildiğim kadıyla umut verici. İşte tam bu noktada söz konusu edilmesi gereken bir çalışma var ki kitapçılarda, meselenin önemli bir tanıklığı, döneme dair bir veri niteliğinde: *15*, okuyucuların karşısına çıktı.

Neden mi *15*? Çünkü *Günışığı* Kitaplığı 1996'dan bu yana çocuklar ve gençler için "yayımlayan", araştırıp bulan, yazmaya yönlendiren; okuyan, okutan, tartışan; edebiyat çevrelerini harekete geçiren, hatta gerektiğinde kızıştırarak; kaçınılmaz olarak yapı bozan ama yeniden yapılandırılmadan bırakmayan, on beş yıllık bir ekol halini aldı. Çocuklar için edebiyat kitapları yayıncılığına; alanın tüm kurumsallığıyla varolduğu Avrupa ve Kuzey Amerika'daki ölçütleri inceleyip Türkiye'ye uyarlayan ve alana bu anlamda yeni bir uzmanlık getiren; üretimin olmazsa olmazı editörlük kurumuyla, kalite devamlılığının olmazsa olmazı eleştiri kurumunu yaşatmak, hem bir arada tutmak hem de gerektiğinde çarpıştırmak için çalışan; gençlere yönelik edebiyat yayıncılığında, ülkedeki ilk kurmaca edebiyatı da Genç Kitaplar adı altında, sistematik bir çeviri ve telif eser programıyla başlatıp, alt markasıyla çok daha farklı bir boyuta taşıyan, on beşinde bir yayınevi.

15 de, yayınevinin on beşinci yılında edebiyat dünyasına yaptığı yeni bir davet, hatırlatma ve çağrı niteliğinde. Kitap otuz bir yazarın öykü, anı ve şiir türünde yazılarından oluşuyor. Aralarındaki bağlayıcı tema ise on beş yaş. On beş yaşın uyarıcıları, canlandırdıkları, hatırlattıkları, düşündürdükleri. Yazarın zihninde ve di-

Türkiye'de çocuk ve gençlik edebiyatının gelişimine on beş yıldır emek veren *Günışığı* Kitaplığı'ndan çağdaş edebiyatımızın otuz bir özgün kaleminin bir araya geldiği çalışma *15*, okuyucuların karşısına çıkıyor. Bu otuz bir yazar kitap çerçevesinde, çocuklar ve gençler için bir araya geliyor. Usta kalemler, on beş yaşın simgelediği ilköğretim yıllarını, kişisel deneyimlerini açık yüreklilikle, içtenlikle ve cesaretle genç okurlarıyla paylaşıyor. Kitapta yer alan öykü, anı ve şiirlerin ortak paydası ise on beş sayısının neden olduğu çağrışımlar, ilköğretim halleri ve 15-18 arası yaşların izdüşümleri niteliğinde. Kitapta emeği geçen yazarlar arasında; Elif Şafak, Murathan Mungan, Selim İleri, Cemil Kavukçu, Hakan Günday ve Yekta Kopan gibi isimler de yer alıyor.

getiren bir genci anlatırken, Hakan Günday pekâlâ da distopik bir "ElectriCity"yi kurgulayabildi bu kitapta. Görünmez olmanın acısını paylaştı Hatice Meryem, içinde bulunduğu bağlamdan kaçma isteğini; koşarcasına. Müge İplikçi, on beşin duygularına doğru geçmişe bir yolculuk yaparken, gelecekte bir ışık çaktı bugünkü on beşlere. Murat Gülsoy, okul yıllarından bir anıyı samimi ve genç bir dille aktarıırken, anlattığı yıllara dair sıkı bir tanıklığı da taşıdı bugüne. Şiirleriyle katıldı Turgay Fişekçi ve Enver Ercan da bu kitabın sayfalarına. Ahmet Büke kısacık bir sahne canlandırdı on beş dolaylarından, içindeki ilköğrencin taşıdığı düdünden. Murathan Mungan "tabiatın kucagında nennelenmiş" bir çocukluğu anlatırken, farklı olmanın iç sızısını yansıttı sevmeden oynadığı bir oyun üzerinden. Leyla Ruhan Okyay, üst neslin sevgisinde boğulmanın ne olduğunu hatırlattı bir renk ve bir elbiseyle. Sema Kaygusuz göz kırparken kardeşliğe ve kardeşlikteki sevginin tüm özgünlüğüyle dile gelişine; Selim İleri hüznü ve zorlukları göğüsledi başka bir kardeşle. Karın Karakaşlı ise farklı bir adaleti sorgularken, son derece duyarlıydı yine. Kimisinin metnine yansıyan on beş her birimizin on beşi olmadı belki, kimisi her gencin hissiyatındaki on beşe ulaşamadı belki, ama hepsi de orada bir araya geldi ve buydu bugüne gereken.

Yazarlarını karşılaştırabilecekleri, değerlendirebilecekleri, beğenilerini ya da beğenmeyişlerini dile getirirken edebiyat dünyasına önemli bir geri bildirimde bulunabilecekleri bir derleme. Edebiyatımızın bugünü somutlayan yazarlardan bu davete cevap verme cesaretini gösteren otuz bir yazara, on beşe ne kadar hazırlıklı olup olmadıklarını onlar söyleyecek şimdi. Kendilerince, kendilerine ne kadar berrak bakılıp bakılmadığını söyleyecekler. *15* bugüne, Türkiye'deki "genci de düşünen" edebiyatın bugününe, işte bu anlamda ciddi bir tanıklık. Yarımına da sağlam bir adım, kapsamlı bir hazırlık aynı zamanda. ■

15/ Kolektif/ Yayıma Hazırlayan: Müren Beykan/ Günışığı Kitaplığı/ 356 s.

linde neyi harekete geçirdiyse, o.

"TANIKLIK" ÜRÜNÜ

Her şeyden önce bir "tanıklık", *15*. Yalnızca yazarların on beşine değil, bugünün on beş algısına, genç algısına belki, ama daha da önemlisi, "genç" ve "edebiyat" sözcükleri bir araya geldiğinde yan kılana, harekete geçenlere ve vücut bulan edebi üretime bir tanıklık. Yukarıdaki vurguladıklarımızın bizdeki bugününe dair bir tanıklık. Yazar, gence veya genci yazdığında nerede durur, nerede görür kendini? Gencin ta kendisinde mi, hemen yanı başında mı, az uzağında mı, yalnızca dolaylarında mı? On beş yaşını yazar, on beş yaşından bir anıyı mı hatırlar, on beş yaş için sıfırdan mı kurar, on

beş yaşa uygun olduğunu düşündüğü bir hediye mi çıkarır bohçasından? Otuz bir yazar ve bu soruları uyandıracak bir birliktelikle buluşan otuz bir farklı algı, deneyim, üretim. Hepsini aynı doğrudan ulaştır mı gence, bilinmez. Hepsini mi aynı oranda dert etmiştir karşısındaki okurun nasıl bir genç olabileceğini, ona nasıl ulaşacağını; emin değilim. Ama bir gerçek var ki ortada, o da on beş yaş için yazma davetine otuz bir yazarın da cevap vermiş olması ve kendinden bir şeyler vermiş olması bu alan için. Değerli, samimi üretimler hepsi de üstelik. *15*'i değerli kılan da bu zaten. Edebiyatçı baktı gence, gençliği. Ona, onu yazdı.

Gaye Boralıoğlu özel bir ailevi bağlamda yalancı, hayatının vazgeçilmez haline